DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

23. februar 2006 *

I sag C-441/04,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Landesgericht Klagenfurt (Østrig) ved afgørelse af 13. august 2004, indgået til Domstolen den 20. oktober 2004, i sagen:

A-Punkt Schmuckhandels GmbH

mod

Claudia Schmidt,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Rosas, og dommerne J.-P. Puissochet og U. Lõhmus (refererende dommer),

* Processprog: tysk.

generaladvokat: P. Léger
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Claudia Schmidt ved Rechtsanwalt A. Seebacher

— den østrigske regering ved C. Pesendorfer, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved B. Schima, som befuldmægtiget,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden mundtlig forhandling og uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 28 EF og 30 EF.

2 Anmodningen er indgivet i forbindelse med en tvist mellem selskabet A-Punkt Schmuckhandels GmbH (herefter »A-Punkt«) og Claudia Schmidt med henblik på, at sidstnævnte får forbud mod salg af sølvsmykker ved dørsalg.

Nationale retsforskrifter

3 § 57, stk. 1, i den østrigske erhvervslov (herefter »GewO«) forbyder såvel salg som optagelse af bestilling på visse varer ved dørsalg, heriblandt sølvsmykker. I bestemmelsen foreskrives følgende:

»Det er forbudt at opsøge private i deres hjem med henblik på at optage bestilling i forbindelse med salg af kosttilskud, fisk, lægemidler, medicinske utensilier, ure af ædle metaller, guld, sølv eller platinprodukter, juveler og ædle stene, våben og ammunition, pyrotekniske artikler, kosmetiske produkter, gravstene, gravmonumenter og tilhørende varer, såsom kranse og anden gravdekoration. Det er ligeledes forbudt at arrangere reklamearrangementer, herunder reklame- og informationsparties, der finder sted i private hjem, og som retter sig mod private, uanset om reklamearrangementet organiseres af den næringsdrivende selv eller af en af en tredjemand. [...]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

4 Claudia Schmidt driver en virksomhed med hjemsted i Tyskland. Hun sælger smykker uden fast forretningssted på Den Europæiske Unions område, idet hun

hverver kunder ved at opsøge private i deres hjem. Her udbyder hun sølvsmykkerne til salg og tager imod bestillinger. Prisen pr. smykke overstiger ikke 40 EUR.

5 Den 18. december 2003 afholdt Claudia Schmidt et »smykkeparty« i et privat hjem i Klagenfurt, Østrig. Efter dette party anlagde A-Punkt, der udøver konkurrerende virksomhed, sag mod Claudia Schmidt ved Landesgericht Klagenfurt med påstand om påbud om standsning af de pågældende aktiviteter med den begrundelse, at de er forbudt i henhold til § 57, stk. 1, i GewO.

6 Claudia Schmidt bestred de af sagsøgeren i hovedsagen anførte påstande og gjorde herved gældende, at § 57 i GewO er i strid med de i artikel 28 EF omhandlede frie varebevægelser. Hun understregede navnlig, at dørsalg af sølvsmykker er tilladt i såvel Tyskland som Italien og i Det Forenede Kongerige.

7 Under disse omstændigheder har Landgericht Klagenfurt besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 28 EF og 30 EF fortolkes således, at disse bestemmelser sikrer sagsøgte retten til inden for rammerne af sin erhvervsvirksomhed at forhandle sølvsmykker ved at opsøge private med henblik på at sælge og optage bestillinger på sølvsmykker?

2) Såfremt dette spørgsmål skal besvares bekræftende, udgør en medlemsstats retsforskrifter, der forbyder en form for forhandling af sølvsmykker, hvor private opsøges med henblik på at sælge og optage bestillinger på disse smykker, da en restriktion for de frie varebevægelser i artikel 28 EF's og 30 EF's forstand?

3) Såfremt dette sidste spørgsmål også skal besvares bekræftende, er en national bestemmelse, der i strid med artikel 28 EF og 30 EF forbyder forhandling af sølvsmykker ved at opsøge private med henblik på at sælge henholdsvis optage bestillinger, da ikke til hinder for individets ret til at forhandle smykker på denne måde?«

Om de præjudicielle spørgsmål

8 Med sine tre spørgsmål, som skal undersøges samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 28 EF er til hinder for en national bestemmelse som § 57 i GewO, der forbyder salg og optagelse af bestilling på sølvsmykker ved dørsalg.

9 Indledningsvis bemærkes, at § 57 i GewO har til formål at udelukke en bestemt metode til afsætning af disse smykker. Hovedsagen udspringer tillige af en situation, hvor en person, der driver et selskab med hjemsted i Tyskland, har solgt smykker ved dørsalg i Østrig. Under sådanne omstændigheder er den nationale ordning, der forbyder salg af smykker ved dørsalg, omfattet af de frie varebevægelser.

10 Rådets direktiv 85/577/EØF af 20. december 1985 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted (EFT L 372, s. 31) har til formål at gennemføre en delvis harmonisering af reglerne om forbrugerbeskyttelse for så vidt angår visse former for salg, herunder salg i forbindelse med den erhvervsdrivendes besøg hos private.

11 Uden at det er nødvendigt mere detaljeret at gennemgå den harmonisering, der er foretaget ved direktivet, står det fast, at medlemsstaterne på grundlag af direktivets artikel 8 har ret til at vedtage eller opretholde bestemmelser med henblik på at sikre en mere vidtgående beskyttelse af forbrugerne end den, der er fastsat i direktivet

12 Som det fremgår af Domstolens praksis, kan medlemsstaterne i den henseende opretholde eller indføre fuldstændigt eller delvist forbud mod indgåelse af aftaler uden for fast forretningssted (jf. dom af 16.5.1989, sag 382/87, Buet og EBS, Sml. s. 1235, præmis 16, og af 14.3.1991, sag C-361/89, Di Pinto, Sml. I, s. 1189, præmis 21). Denne ret skal imidlertid udøves under overholdelse af det grundlæggende princip om de frie varebevægelser, der kommer til udtryk i forbuddet i artikel 28 EF mod kvantitative indførselsrestriktioner såvel som mod alle foranstaltninger med tilsvarende virkning mellem medlemsstaterne (jf. i denne retning dom af 25.3.2004, sag C-71/02, Karner, Sml. I, s. 3025, præmis 34).

13 Domstolen har allerede taget stilling til, om forskellige nationale bestemmelser angående visse afsætningsmetoder er forenelige med artikel 28 EF (jf. bl.a. dom af 26.5.2005, sag C-20/03, Burmanjer m.fl., Sml. I, s. 4133, præmis 22).

14 Som Domstolen ofte har fastslået, må enhver af medlemsstaternes bestemmelser for handelen, som direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt, kan hindre

samhandelen inden for Fællesskabet, betragtes som en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner og er derfor forbudt i henhold til artikel 28 EF (jf. bl.a. dom af 11.7.1974, sag 8/74, Dassonville, Sml. s. 837, præmis 5, og af 19.6.2003, sag C-420/01, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 6445, præmis 25, samt Karner-dommen, præmis 36).

15 Domstolen præciserede imidlertid i dom af 24. november 1993, Keck og Mithouard (forenede sager C-267/91 og C-268/91, Sml. I, s. 6097, præmis 16), at nationale bestemmelser, som begrænser eller forbyder bestemte former for salg, ikke er egnede til at hindre samhandelen mellem medlemsstaterne i henhold til den praksis, der var indledt med Dassonville-dommen, under forudsætning af, at bestemmelserne for det første finder anvendelse på alle de berørte erhvervsdrivende, der udøver virksomhed i indlandet, og for det andet, at de såvel retligt som faktisk påvirker afsætningen af indenlandsk fremstillede varer og varer fra andre medlemsstater på samme måde (jf. ligeledes dom af 13.1.2000, sag C-254/98, TK-Heimdienst, Sml. I, s. 151, præmis 23, af 11.12.2003, sag C-322/01, Deutscher Apothekerverband, Sml. I, s. 14887, præmis 68, Karner-dommen, præmis 37, og dommen i sagen Burmanjer m.fl., præmis 24).

16 Bestemmelser om visse afsætningsmetoder er af Domstolen senere blevet kvalificeret som bestemte former for salg i den i Keck og Mithouard-dommen angivne forstand (jf. bl.a. dom af 2.6.1994, forenede sager C-401/92 og C-402/92, Tankstation 't Heukske og Boermans, Sml. I, s. 2199, præmis 12-14, TK-Herimdiens-dommen, præmis 24, og dommen i sagen Burmanjer m.fl., præmis 25 og 26).

17 Som det fremgår af præmis 9 i denne dom, vedrører den omhandlede nationale ordning om forbud mod dørsalg en bestemt afsætningsmetode. Det er ubestridt, at den ikke har til formål at regulere samhandelen med varer mellem medlemsstaterne. Ordningen falder dog kun uden for forbuddet i artikel 28 EF, såfremt den opfylder de to betingelser, der er nævnt i denne doms præmis 15.

18 Med hensyn til den første af disse betingelser fremgår det, at § 57 i GewO finder anvendelse på samtlige erhvervsdrivende, som udøver deres virksomhed i Østrig, uanset nationalitet. Dermed er den første betingelse i Keck og Mithouard-dommen opfyldt.

19 Hvad angår den anden betingelse er det ubestridt, at ordningen om forbud mod dørsalg af smykker ikke sondrer med hensyn til produkternes oprindelse.

20 Det skal dernæst undersøges, om det generelle forbud mod at sælge og optage bestillinger på sølvsmykker ved dørsalg ikke i højere grad kan hindre adgangen til markedet for produkter med oprindelse i andre medlemsstater end indenlandsk fremstillede varer.

21 En national bestemmelse som den i hovedsagen omhandlede kan i princippet begrænse det samlede salg af de pågældende varer i den berørte medlemsstat, og dermed kan den også påvirke salgsmængden af varer hidrørende fra andre medlemsstater. En sådan konstatering er imidlertid ikke tilstrækkelig til, at den omhandlede bestemmelse kan betegnes som en foranstaltning med tilsvarende virkning (jf. bl.a. Keck og Mithouard-dommen, præmis 13, og dom af 20.6.1996, forenede sager C-418/93 — C-421/93, C-460/93 — C-462/93, C-464/93, C-9/94 — C-11/94, C-14/94, C-15/94, C-23/94, C-24/94 og C-332/94, Semeraro Casa Uno m.fl., Sml. I, s. 2975, præmis 24).

22 Som Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har gjort gældende, kan det vel være mere effektivt og hensigtsmæssig at sælge smykker af ringe værdi ved dørsalg end fra et fast forretningssted. Salg fra et fast forretningssted kan nemlig til

sammenligning medføre højere udgifter for erhvervsdrivende, der har specialiseret sig inden for salg af smykker af ringe værdi.

23 Den omstændighed, at en bestemt afsætningsmetode viser sig mere effektiv og mere økonomisk, er imidlertid ikke tilstrækkelig til, at den nationale forbudsbestemmelse bliver omfattet af forbuddet i artikel 28 EF. En sådan bestemmelse udgør nemlig kun en foranstaltning med tilsvarende virkning, såfremt forbuddet mod den pågældende afsætningsmetode påvirker varer fra andre medlemsstater i større udstrækning end indenlandske produkter.

24 Det står i den forbindelse fast, at det i hovedsagen omhandlede forbud ikke omhandler samtlige former for afsætning af de omhandlede varer, men derimod kun en af disse, og derfor er det ikke umuligt at sælge de nævnte varer på andre måder på det nationale område.

25 Ud fra de oplysninger, Domstolen råder over, kan den imidlertid ikke med sikkerhed afgøre, om forbuddet mod dørsalg som omhandlet i § 57 i GewO påvirker handelen med produkter fra andre medlemsstater end Østrig i større udstrækning en handelen med produkter fra denne medlemsstat. Under sådanne omstændigheder tilkommer det den forelæggende ret at undersøge, om denne betingelse er opfyldt, navnlig set i lyset af de betragtninger, som fremgår af præmis 20-24 i nærværende dom.

26 Såfremt den forelæggende ret herefter skulle nå frem til, at forbuddet i § 57 i GewO påvirker handelen med produkter fra andre medlemsstater i større udstrækning end

østrigske varer for så vidt angår adgangen til Østrigs hjemmemarked, tilkommer det den nationale ret at fastslå, om dette forbud er berettiget i et alment hensyn i henhold til den retspraksis, som blev indledt med dom af 20. februar 1979, Rewe-Zentral, »Cassis de Dijon-dommen« (sag 120/78, Sml. s. 649), eller i henhold til et af de formål, der er anført i artikel 30 EF, samt om det er nødvendigt og står i rimeligt forhold til opfyldelsen af dets formål.

27 Herved udtales, at det i hovedsagen omhandlede forbud kan begrundes i hensynet til forbrugerbeskyttelsen, såfremt det opfylder to betingelser. Det skal være egnet til at sikre gennemførelsen af det pågældende formål, og det må ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt for at opnå formålet.

28 Ved denne vurdering skal den forelæggende ret tage hensyn til det forbrugerbeskyttelsesniveau, som følger af direktiv 85/577 for så vidt angår salg og optagelse af bestillinger på de omhandlede produkter.

29 I forbindelse med undersøgelsen er det ligeledes nødvendigt at tage hensyn til de særlige kendetegn for dørsalg af sølvsmykker og navnlig den potentielt højere risiko for vildledning forbrugerne, som bl.a. kan forekomme på grund af manglede information, den omstændighed, at det er umuligt at sammenligne priser, eller utilstrækkelige garantier hvad angår smykkernes ægthed samt den omstændighed, at det psykologiske pres til at købe er højere, når salget af smykkerne arrangeres under private former.

30 Henset til de ovenstående betragtninger skal de forelagte spørgsmål besvares med, at for så vidt angår de frie varebevægelser er artikel 28 EF ikke til hinder for en national bestemmelse, hvorved en medlemsstat på sit område forbyder salg og indsamling af

bestillinger på sølvsmykker ved dørsalg, når bestemmelsen finder anvendelse på alle de berørte erhvervsdrivende, og såvel retligt som faktisk påvirker afsætningen af indenlandsk fremstillede produkter og produkter fra andre medlemsstater på samme måde. På grundlag af omstændighederne i hovedsagen tilkommer det den forelæggende ret at vurdere, om anvendelsen af den nationale bestemmelse kan hindre, at produkter fra en anden medlemsstat får adgang til markedet, eller medføre større ulemper for denne adgang for indenlandsk fremstillede produkter. Såfremt det er tilfældet, skal den forelæggende ret efterprøve, om den omhandlede foranstaltning er berettiget i et alment hensyn i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i Domstolens praksis, eller i et af formålene anført i artikel 30 EF, og om foranstaltningen står i rimeligt forhold til et sådant formål.

Sagens omkostninger

31 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Artikel 28 EF er ikke til hinder for en national bestemmelse, hvorved en medlemsstat på sit område forbyder salg og indsamling af bestillinger på sølvsmykker ved dørsalg, når bestemmelsen finder anvendelse på alle de berørte erhvervsdrivende og såvel retligt som faktisk påvirker afsætningen af indenlandsk fremstillede produkter og produkter fra andre medlemsstater på samme måde. På grundlag af omstændighederne i hovedsagen tilkommer det den forelæggende ret at vurdere, om anvendelsen af den nationale bestemmelse kan hindre, at produkter fra en anden medlemsstat får adgang til markedet, eller medføre større ulemper for denne adgang for indenlandsk fremstillede

produkter. Såfremt det er tilfældet, skal den forelæggende ret efterprøve, om den omhandlede foranstaltning er berettiget i et alment hensyn i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i Domstolens praksis, eller i et af formålene anført i artikel 30 EF, og om foranstaltningen står i rimeligt forhold til et sådant formål.

Underskrifter